

GMO: Monsanto sa pokúša získať Syngentu!

Táto agentúrna informácia dala nový elán neutíchajúcim vášňam týkajúcich sa témy GMO, pesticídov a globalizácie ako takej. Obavy sú naozaj úplne opodstatnené: ak by sa fúzia uskutočnila, líder na svetovom trhu so sadivami (najmä GMO) by získal do svojho portfólia aktivity svetového lídra s agrochemickými produktami a výsledkom by bol vznik konglomerátu, ktorý by úplne dominoval na trhu so vstupmi do poľnohospodárstva.

Nejde o žiadnu novinársku kačicu, pretože v priebehu jedného mesiaca dostal švajčiarsky agrochemický gigant od Američanov už druhú oficiálnu ponuku na odkúpenie, ktorú ale zatiaľ odmietol. V zmysle komuniké vydaného Syngentou 8. júna 2015 je formálnym dôvodom zamietnutia nezodpovedajúca cena ako i právne a finančné riziko vyplývajúce z neistoty, či bude operácia schválená orgánmi na ochranu konkurencie. Je ale pravdepodobné, že tlak Monsanto bude pokračovať.

Rámec

Fúzie a akvizície sú jeden z významných prejavov globalizácie a sú oprávnené dôvodom hlbokého znepokojenia zo strany občianskej spoločnosti a všetkých, ktorým ležia na srdci demokratické hodnoty. Koncentráciou kapitálu, najmä na nadnárodnej úrovni, dochádza k nesmiernemu nárastu finančnej i politickej moci príslušných ekonomických subjektov a samozrejme k monopolizácii. Tým sa okrem iného znižuje miera zdravej a nefalšovanej konkurencie, ktorá je ale paradoxne vytrvalo vyzdvihovaná zo strany liberálov, ktorí dnešný vývoj podporujú. Tento proces sa v priebehu posledných 20 rokov radikálne zintenzívnil a počet hráčov na jednotlivých „trhoch“ sa významne znížil. Napríklad kým ešte okolo roku 2002 bol svetový trh so sadivami rozdelený medzi stovky ekonomických operátorov, o desať rokov neskôr kontrolovalo jeho 90% iba desať spoločností, pričom tri z nich (Monsanto, Syngenta a DuPont) ovládali z neho viac ako 50%! Okrem toho v obrovských častiach sveta, najmä v Južnej Amerike, je dnes Monsanto v pozícii čistého monopolu. Za týchto okolností dochádza k úplnej deformácii trhového prostredia, pretože o tom, čo sa bude predávať a kupovať, už nerozhoduje zákazník, ale predajca.

Je preto pozoruhodné, že strážcovia hospodárskej súťaže tento vývoj iba blahosklonne sledujú a za prekážky „nefalšovanej konkurencie“ naďalej považujú najmä rôzne opatrenia, ktorými by sa niektoré štáty chceli chrániť proti dovozom. Toto platí najmä pre tzv. zóny voľného obchodu (EÚ), ale i signatárov bilaterálnych alebo multilaterálnych obchodných a investičných dohôd (napr. budúca TTIP) a v širšom slova zmysle pre členov WTO. Dnešné pravidlá na ochranu hospodárskej súťaže pritom pochádzajú z obdobia tesne po II. svetovej vojne a evidentne nemôžu postihovať úplne novú situáciu, ktorá je výsledkom posledného vývoja. Na novelizáciu tejto legislatívy ale chýba „politická vôľa“, hoci „dopyt“ v tomto ohľade nijako nechýba (napríklad v súvislosti s hľadaním riešenia problému menom „obchodné reťazce“).

Vráťme sa ale k poslednému prípadu. Syngenta odmietla ponuku na svoje odkúpenie vo výške 45 miliárd dolárov (40,3 miliárd eur) v prvom rade preto, že táto suma zásadným spôsobom podceňuje jej skutočnú hodnotu. Ďalším zdrojom rozporov medzi predátorom a jeho korisťou je výška odškodnenia za prípadné neodsúhlasenie transakcie zo strany úradov na ochranu konkurencie. Vo svojom liste zo 6. júna, šéf americkej firmy Hugh Grant uviedol, že Monsanto je pripravené poskytnúť odškodnenie vo výške 2 miliárd dolárov, ak by fúzia nebola do 18 mesiacov odklepnutá z anti-trustových dôvodov. Podľa predsedu správnej rady Syngenty Michela Démaré to nezodpovedá úrovni rizika, ktoré by podstúpila jeho firma. V každom prípade Monsanto pripravuje celý balíček opatrení, ktoré by mali ochrancov konkurencie presvedčiť - napríklad postúpenie niektorých aktivít Syngenty ďalšiemu konkurentovi, nemeckej spoločnosti BASF.

Pre nezainteresovaných sa teda situácia môže síce zdať neistá, ale skúsenosti ukazujú, že do koho sa firma ako Monsanto zakusne, toho len tak nepustí. Ak sa k dohode nedospeje po dobrom (hoci ponuka sa pravdepodobne bude zvyšovať) sú naporúdzi aj iné možnosti. V džungli svetového biznisu vo veľkom fungujú napríklad tzv. „nepriateľske prevzatia“, to znamená nadobudnutia firiem proti vôli ich rozhodujúcich akcionárov. Využívajú sa pritom rôzne právne „techniky“, medzi nimi napr. získanie „kontrolného balíka“ akcií ich odkúpením od malých akcionárov.

Hrozba pre demokraciu má veľmi konkrétne meno: „too big to fail“ (príliš veľké, aby sa mohli nechať skrachovať). Označovalo sa ním postavenie veľkých bánk po vypuknutí poslednej finančnej krízy, keď osoby zodpovedné za celosvetovú katastrofu (manažéri a akcionári veľkých bánk) boli nakoniec bohato odmenené, namiesto toho, aby boli po práve odsúdené na dlhoročné nepodmienečné tresty. Stalo sa to pod zámienkou udržateľnosti svetového finančného systému. Rovnako v rukavičkách by sa muselo postupovať i s Monsanto, najmä ak by získal Syngentu, pretože v opačnom prípade by bola reálne ohrozená potravinová bezpečnosť vo svete.

Zdroj: Le Monde 9. jún 2015, spracoval Igor Šarmír, SPPK